

Suitsupääsukesel oli kehv aasta

Aasta hakkab lõppema ja nõnda valmistub ka tänavune Eesti Ornitoloogiaühingu aasta lind suitsupääsuke oma tiitlit edasi andma tüllidele. Suitsupääsukese aasta ühe ettevõtmisena taas elustati 1993. a algatus „Kodukoha pääsuke“, kus igahel on võimalik kaasa aidata suitsu- ja räästapääsukeste käekäigu jälgimisele.

Oma kodukoha pääsukeste tegemisi vaatles sel aastal terasemalt rohkem kui 250 inimest 130 vaatluskohas üle Eesti, kõige enam Harju- ja Raplamaal. Meile laekus teavet ligi 600 pääsupesa kohta, mõlema liigi kohta peaaegu võrdselt.

Tulemustest selgus, et meie suitsupääsukesed pesitsevad praegu valdavalt lautades, tallides, küünides, kuurides, saunades ja garaazides, aga ka pöönigutel. Kõige sagedamini on majapidamises üks pesa, kuid ühes Viljandimaa talus oli lausa 27 asustatud pesa. Kokkuvõttes tuli ühe majapidamise kohta keskmiselt kolm pesa. 40 paari pesitses suve jooksul kaks ning kolm paari kolmandagi korra. Esimesed pojad koorusid enamasti juuni keskpaigast juuli keskpaigani, teise kurna pojad alates augusti algusest ning kõige hilisemad augusti lõpus. Esimene pesakond lennuvõimestus suitsupääsukestel enamasti juuli teise dekaadi jooksul, kõige hilisemad pojad lahkusid pesast aga alles 29. septembril. Sobivatele ilmadele vaatamata oli suitsupääsukestel pesas keskmiselt vaid 4,1 poega, mis tähendab neile kehvaaastat. Näiteks aastatel 1993–1999 oli see 4,2–4,6.

Räästapääsukesed nägid rohkem vaeva oma nime õigustamisega, valides pesitsemiseks peamiselt korter- ja eramajade räästaalused. Nende kinnises pesakaasis toimuva kohta on juba märksa keerulisem tõepäras infot saada. Laekunud vaatluste põhjal võib siiski öelda, et selle liigi pesitsemine algas suitsupääsukese omast märgatavalt

Kaksikud. Aasta linnu fotokonkursi I koht noorte arvestuses.

Fotol on räästapääsukese pojad.

Foto: Aivete Mootse

hiljem ning pojad koorusid valdavalt juuli esimeses pooles. Väljalend pesast sai suurema hoo sisse juuli lõpus ja augusti alguses ning viimane pesakond lahkus septembri alguses. Teist pesakonda märgati räästapääsukesel vaid 5% juhtudest.

Küsisime ka inimeste arvamust pääsukeste arvukuse muutumise kohta viimasel kahel kümnendil. Aastatel 1991–2000 räästapääsukese arvukuses selgeid suundumusi ei täheldatud, kuid viimasel kümnendil hinnati nende arvukust pigem kasvavaks kui kahanevaks. Suitsupääsukesel märkasid vastajad väikest vähenemist juba 1990. aastatel. Viimasel kümnendil hinnati nende arvukust aga võrdselt vähenevaks või stabiilseks, kasvu märkas vaid viiendik vastanuteist. See kinnitab teadlaste oletusi suitsupääsukeste arvukuse mõõdukast langusest.

Sel aastal katsetati Eestis teada-

olevalt esimest korda ka spetsiaalseid pääsukeste tehispesi. Mõlema liigi jaoks seati üles kaksteist pesa, kuid neisse asus elama vaid üks suitsupääsukeste paar. Peale selle pesitses ühes suitsupääsukesele mõeldud pesas hallkärbsenäpp ning räästapääsukese pesas herilased. Pesade katsetamist jätkatakse siiski ka järgmisel aastal.

Pääsukeste uuringust Pärnumaal, „Kodukoha pääsukese“ tulemustest ja muu maailma uudistest (suitsupääsuke oli selle aasta lind ka Hollandis ja Lõuna-Aafrika Vabariigis) saab pikemalt lugeda aasta linnu kodulehelt www.eoy.ee/suitsupaasuke. Põhjalikum analüüs ilmub aga järgmisel aastal ajakirjas Hirundo. Eesti Ornitoloogiaühing tänab kõiki, kes suitsupääsukese aasta tegemistele kaasa aitasid.

Põnevat tülliaastat!
Meelis Uustal, Mati Kose

Lindude rändeloendused Kõpu poolsaarel

Mööda Eesti põhjarannikut rändab märkimisväärselt palju Ida-Euroopa ja Lääne-Siberi taiga- ja tundravööndis pesitsevaid veelinde, seda nii sügisel kui kevadel. Need linnud suunduvad talvituma peamiselt Läänemere kesk- ja lõunaossa, Taani väinadesse, Padumerele Hollandis ning mujale Põhjameri ümbrusesse. Mitmed liigid, näiteks paljud kurvitsad ja tiirud, lähevad veelgi kaugemale, koguni Aafrikasse. Umbes kolmandik Eestit läbivatest arktilistest veelindudest möödub Hiiumaa läänepiirist Kõpu poolsaarel.

Käesoleval aastal toimus siin Ristna neemel põhjalik uuring, et välja selgitada läbirändavate lindude hulk ja liigiline koosseis. Selleks tehti kevad- ja sügisrände loendusi märtsi lõpust oktoobrini. Loendajateks olid peamiselt Soome linnuvaatlejad, töid juhtis Margus Ellermaa. Peatähelepanu oli rändavatel veelindudel, kuid loendati ka peatuvaid linde ning maismaaliike. Uuringu jooksul vaadeldi rändel kokku 83 veelinnuliiki, kokku 1,37 miljonit isendit. Lisaks registreeriti 120 liiki maismaalinde. Tegemist on osaga Eestimaa Looduse Fondi suuremast projektist, mille eesmärk on välja selgitada Kõpu poolsaare ümbruse merealade looduskaitse-line väärtus. Linnustiku uuringuid tegi Eesti Ornitoloogiaühing.

Veelindude kevadrännet jälgiti Ristnas 31. märtsist 21. maini 27 päeval. Sel perioodil loeti rändel kokku 830 000 veelindu, kogu kevadrände jooksul lendab siit aga hinnanguliselt

läbi 1–1,2 miljonit lindu. Kõige arvukamad olid mustvaeras ja aul, kellest paljud jäävad Eesti vetesse ka puhkama ja rändeks jõudu koguma. Teistest liikidest oli kevadel märkimisväärselt üleilmselt ohustatud kirjuhahk. Kevadel on Ristna ümbruse veed oluliseks peatuspaigaks ka partlastele. Arvukaimad olid mustvaeras (16 000) ja aul (5600), kes moodustasid 98% peatuvatest veelindudest. Maismaalindude massilist koondumist kevadel Ristnas ei toimunud. Kõige tähelepanuväärsemaks võib pidada karvasjalg-viude suurt hulka, neid loeti läbirändel koguni 121 isendit.

Sügisrände vaatlused toimusid 20. juulist 12. oktoobrini 45 päeval ning sel ajal loendati kokku ligi 550 000 rändavat veelindu. Selgelt kõige arvukam oli taas mustvaeras, teistest rohkem oli ka must-laglet ja auli. Kuna osa nende liikide rändejast jäi väljapoole loendusperioodi, on tegelik lindude arv tunduvalt suurem. Erinevalt kevadest ei olnud sügisel siin kuigi palju peatuvaid partlasi, kõige arvukam neist oli hahk (ligi 700 lindu). Silma torkasid hoopis kajakad, keda loendati korraga kuni 2000, kuid linnud vahetusid pidevalt. Koos kajakatega liikus suhteliselt palju söödikanne. Sügisel oli Ristna tähtis koondumiskoht ka maismaalindude rändel. Neist arvukaim oli rasvatihane.

Kogu vaatlusperioodil nähti Ristnas ka haruldasemaid liike, veelindudest näiteks kuning-hahka, laisabaänni ja kaljukajakat, maismaaliikidest

Ristnast rändas läbi ka seitse haruldast rabapistikku. Üks neist puhkas linnuloendajate tuulevarjul tiibu.

FOTO: JUHO KÖNÖNEN

stepi-loorkulli, mesilasenäppi, niidu-, tundra- ja randkiuru, kaelusrästast ning mustvarest.

Tulemused näitavad, et Ristna neem on veelindudele rahvusvaheliselt tähtsana rände pudelikaela ala, mida läbib aastas 2–3 miljonit veelindu. Liikidest on see kõige olulisem ohustatud kirjuhahale, mustvaerale, mustlaglele ja aulile, kelle kogu rändetee populatsioonist lendab suur osa läbi just siit. Peale selle on Ristna veed ilmselt üheks põhiliseks Eestis asuvaks peatusalaks mustvaerale ning koos Hiiumaa meremadalikega ka aulile.

Loendajad tänavad abi eest RMK Kalana looduskeskust ja Eesti Ornitoloogiaühingut. Põhjalikumad kokkuvõtet uuringu tulemustest saab lugeda järgmise aasta Hirundost.

Margus Ellermaa

Ristna vaatluspunkt

Ristnas rändel loendatud sagedasemate veelindude arvukus (isendit).

Kevad		Sügis	
Mustvaeras	574 984	Mustvaeras	319 177
Aul	196 031	Mustlagle	81 946
Hahk	10 205	Aul	33 224
Valgepõsk-lagle	5847	Kalakajakas	16 168
Kalakajakas	4350	Hahk	13 828
Rohukoskel	3802	Naerukajakas	13 320
Määramata part	3487	Viupart	13 152
Mustlagle	3327	Valgepõsk-lagle	8964
Järvekaur	3092	Määramata part	8233
Tõmmuvaeras	2460	Piilpart	3498
Randtiir	2360	Rohukoskel	3358
Naerukajakas	2248	Soopart	3170
Jõgi- või randtiir	1979	Kormoran	2504
Sõtkas	1315	Väikekajakas	2184
Merisk	1287	Jõgi- või randtiir	2144
Jõgitiir	1081	Järvekaur	1942
Piilpart	1000	Tõmmuvaeras	1722
Sinikael-part	982	Vöötsaba-vigle	1640
Punakurk-kaur	901	Tundrarüdi	1493
Kormoran	864	Ujupart sp.	1421

Rohelised rähnid

Eestis pesitseb kahte liiki n-ö rohelisi rähne: hallpea-rähn ja roherähn. Paraku armastatakse neid mõlemaid ühtmoodi rohelise selja tõttu roherähniks nimetada. See tekitab aga palju segadust, sest roherähn ise on Eestis väga haruldane ja enamik teateid selle liigi nägemisest osutub kontrollimisel ekslikuks: nähtud on hoopis hallpea-rähni. Seetõttu juhitakse tähelepanu nende kahe liigi määramistunnustele.

Vahet teha on neil tegelikult üsna lihtne – selleks tuleb vaadata vaid nende pead. Roherähnil on nii isas- kui emaslinnu pealagi kuni kuklani punane, isasel veel punane laik ka põsel. Silmade ümber on neil must „röövlimask“. Hallpearähnil on peas punast näha ainult isaslinnul ja sedagi on vaid killuke pealael. Emaslinnu pea on üleni hall, millest liik on ka nime saanud.

Roherähn oli veel 50 aastat tagasi üle Eesti levinud arvukas haudelind. Praegu pesitseb meil teda ilmselt ainult poolsada paari, peamiselt Saaremaal ja Lääne-Eestis. Sisemaalt ei ole juba ammu teada ühtegi kindlat pesitsemisjuhtu. Roherähni arvukuse kiire vähenemise täpsed põhjused on teadmata.

Hallpea-rähn

Tema peamisel levialal Kesk- ja Lõuna-Euroopas pole suuri muutusi täheldatud. Meie hallpea-rähnil läheb seevastu hästi. Tema arvukus on suurenenud ja neid pesitseb meil praegu 3000–5000 paari, sealhulgas saartel. Hallpea-rähn

Roherähn

JOONISTUSED: KATRIN SEERVALD

on talvel sage külaline ka lindude toidulaul.

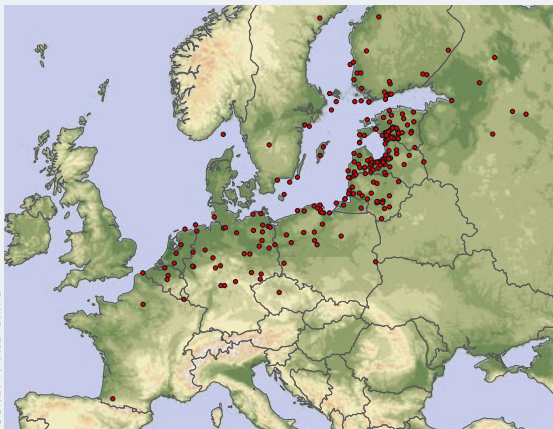
Kui oled päris roherähni viimase kümne aasta jooksul Eestis kohanud, anna sellest ornitoloogiaühingule teada.

Tubli rändur rasvatihane

Linnud jagatakse tavaliselt rändlindudeks ja paigalindudeks. Tuntud rändlinnud on meil näiteks kuldnokk, toonekurg, pääsuke, ööbik ja löoke. Paigalindudeks peetakse aga harilikult kõiki neid, keda võib kohata nii suvel kui talvel, näiteks rasvatihast.

Tegelikult enamik linde siiski rändab, kes rohkem, kes vähem. Nende hulgas ka suurem osa meil talvel koduaias ko-

Kabli linnujaamas taaspüütud rasvatihaste rõngastamispaigad.

JOONIS: MEELIS LEVITS

hatavaid liike. Näiteks lendavad paljud meie rasvatihased, rohevindid, leevikesed ja isegi varesed lõuna või pigem edela poole, asemele tulevad aga linnud põhja või kirde poolt. Kuna lindude saabumine ja lahkumine toimub siin samaaegselt ja me linde näo järgi eristada ei suuda, siis tundubki meile, et ühed ja samad linnud on siin talv läbi. Näiteks märgistas rõngastaja Jaanus Aua Viljandimaal ühel talvel oma toidumajas 277 rasvatihast, kellest vaid neli olid seal kogu talve.

Osa meie linde jääb muidugi ka paigale ja seetõttu nimetatakse selliseid liike osaränduriteks. Tõelisteks paigalindudeks võib meil pidada näiteks harakat, nurmkana, puukoristajat ning mõnda rähni- ja kakuliiki.

Andmeid väikeste värvuliste rändeteede kohta saame lindude rõngastamise abil. Selleks peab neid küll päris palju märgistama. Näiteks Kabli linnujaamas rõngasta-

FOTO: INGVAR MUISIKUS

Rõngastamisel linnud mõõdetakse ja kaalutakse ning hinnatakse ka nende rasvasust.

tud ligi 120 000 rasvatihasest on mujal uuesti kätte saadud vaid 926 ehk 0,77%. Kuid sel viisil oleme teada saanud, et Eestisse jõudnud rõngastatud rasvatihased on käinud isegi Prantsusmaal ja saabunud meile talveks nii Rootsist, Soomest kui Venemaalt.

Lindude rände kohta saad rohkem teada Kabli linnujaama kodulehelt kabi.nigula.ee.

Tõnu Noorits Lend udusel hommikul. Parim foto kategoorias „Pääsukesed rändel”.

Fredrik Punga Lõuna 3. III koht üldarvestuses.

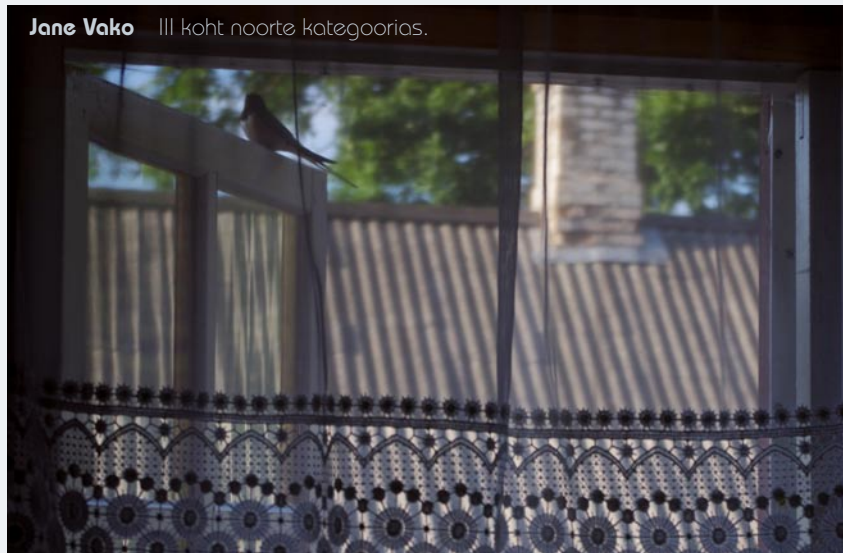
Aasta linnu fotokonkurs 2011

Suitsupääsukese aastal toimunud aasta linnu fotokonkursile saadeti 589 pilti, neist noorte arvestuses 84. Autoreid osales kokku 145, kellest noorim oli 10- ja vanim 72-aastane. Žürii raske töö tegid ära Arne Ader, Heiko Kruusi, Mati Kose, Riho Kinks ja Toomas Tuul. Fotokonkursi lõpetamine toimus 13. detsembril Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus, kus parimad said väärilise tunnustuse.

Remo Savisaar Märg suitsupääsuke ootamas vihma vaibumist. Parim portree.

Kilvar Kessler Ankur põhjas. Parim foto kategoorias „Pääsuke õhus”.

Jane Vako III koht noorte kategoorias.

Imre Musto Tiivasirutus. II koht üldarvestuses.

Mati Lepikson Sa vaata vaid. II koht noorte kategoorias.

Karl Ander Adami Kuus karvapalli. Parim foto kategoorias „Minu kodupääsuke”.

Imbi Mets Pääsuke aknal. Eripõemia.

Sven Začek Ühe vesineitsiku lõpp. Fotokonkursi peauhind.

Sven Začek Pisike propeller. I koht üldarvestuses.

Tallinna Linnuklubi 10 aastat

14. detsembril 2001 kogunes Linda Metsaoru algatusel pealinnas paarikümmend Eesti Ornitoloogiaühingu Tallinna ja Harju piirkonna linnuhuvilist, kes asutasid Tallinna Linnuklubi (TLK). Nüüdseks on see kasvanud 48 liikmega keskkonnaühenduseks.

Juba esimestel koosolekutel selgus, et mitmed linnuhuvilised olid avastanud Tallinna põhjaosast Paljassaarest uskumatu linnupaiga. Klubi üheks põhitegevuseks ongi seni olnud selle väärtusliku linnuala kaitse tagamine ning kaitsekorralduskava koostamine ja eluviimine. Kaitsekorraldaja ja järelevalvaja rolli osaks on olnud ka selgitustöö tegemine huvirühmade seas ning alati on tulnud sõna sekka öelda otsuste ja planeeringute puhul, mis võiksid ala väärtusi kahjustada.

Tallinna Linnuklubi liikmed teevad inventuure Tallinna rohealadel ja Harjumaal kaitsealadel ning osalevad ornitoloogiaühingu seireprojektides Harjumaal. Liikmed on püüdnud ka pidevalt aidata lahendada muresid ja küsimusi, mis inimestel või asutustel pealinnas piirkonnas seoses lindudega

Linnuklubi liikmetele ja huvilistele korraldatakse mitu korda aastas väljasõite nii Tallinnas kui Harjumaal.

FOTO: AARNE TUULE

tekib. Pikema traditsiooniga ühisteks väljasõitudeks on kujunenud kesktaolised veelinnuloendused ja sügisesed Birdwatchid. Tavapäraseks on saanud ka linnuhariduslike ürituste korraldamine kooliõpilastele, nagu linnuklubi sünnipäevakonverents detsembris ja looduskaitsepäevale pühendatud Rocca al Mare maastikumäng mais.

Lähitulevikus on linnuklubi peamiseks eesmärgiks uue linnuhuviliste põlvkonna kasvatamine ja linnutundmise parandamine Tallinnas ja Harjumaal. Samuti on plaanis senisest rohkem tähelepanu pöörata tavalistele linnalindudele ning neile elupaikade loomisele ja säilitamisele.

Meelis Uustal

Paljassaare – linnuparadiis pealinnas

Paljassaare linnuhoiuala asub Tallinnas samanimelise poolsaare põhja- ja läänesaosas, vaid 10 minuti sõidu kaugusel kesklinnast. Soodsa asukohaga pole see paik mitte ainult pealinna linnu- ja loodushuvilistele. Küllaltki väikesel, mosaiikse maastikuga alal on lindudele sobivaid eriilmelisi kooslusi, kus paljud liigid saavad rändel keha kinnitada.

Iga aastaga üha pikenevasse Paljassaare liiginimekirja on 2011. aasta lõ-

puks kantud juba 227 linnuliiki, kellest Eestis on kaitsealused 82. Kuulumist üleeuroopalise võrgustiku Natura 2000 alade hulka õigustab see paik 45 nn linnudirektiivi I lisa liigiga, kellest paljud Paljassaarel ka pesitsevad. Hüüp ja roo-loorkull on roostikus iga-aastased haudelinnud, tavalised on ka kukkur-tihane ja roohabekas. Haruldustest on Paljassaarel peatunud näiteks suur- ja puna-veetallaja ning mongoolia kiur ja siin on tehtud Eesti ainus mägikiuru vaatlus.

Hoiualal on tihe ja korralik jalgradade võrgustik ning kaks linnutorni. Roostikutornist saab jälgida roostikus, põosastikes ja järvesilmadel kihavat linnuelu ning sügisest lagled rännet. Nn Valgest linnutornist avaneb vaade rannikule ja poolsaare tipus laiuvale „aulimererele“. See on ka hea paik värvuliste kevadrände jälgimiseks. Väärt vaatlus-punktid on kindlasti ka Saartevahe lõugas poolsaare tippude vahel ja Suur haak Paljassaare lahe ääres, kuhu koguneb arvukalt läbirändavaid kurvitsalisi. Kõrgest Suur-Paljassaare tipust paistavad kätte Tallinna lahel peatuvad auli-

Paljassaare hoiuala väärtuseks on mitmekesine rannavöönd ja väikeste veesilmadega roostikud. Fotol on Valge linnutorn.

FOTO: AARNE TUULE

ja sõtkaparved. Kiiker tasub aga alustuseks üles seada juba Katariina kail, kust võib kätte saada retke esimese korraliku „veelinnunoosi“.

Paljassaare linnualast saad lähemalt lugeda Tallinna linnuklubi kodulehelt ja ajakirjast Eesti Loodus (2005, nr 6).

Meelis Uustal

Noored looduskaitstjad

20. novembril Viljandis toimunud loodusõhtul andis keskkonnaminister Keit Pentus üle esimesed noore looduskaitseja märgid. Keskkonnaministeerium tunnustab sellega tublisid noori, kes on silma paistnud olümpiaadidel, korraldanud keskkonnaüritusi või olnud muu aktiivse tegevusega teistele eeskujuks. 20 märgisaaja seas tunnustati selle vääriliseks ka kaks Eesti Ornitoloogiaühingu noorliiget: Mati Lepikson (teda tutvustasime eelmises Tiirutajas) ja Stella-Maria Kangur. Soovime teile palju õnne ja uusi avastusi!

Foto: Mimi Hõse

Noored looduskaitstjad koos keskkonnaministriga. Esireas paremalt teine Mati Lepikson, viies Stella-Maria Kangur.

Õnnitlused

Eesti Ornitoloogiaühing õnnitleb juubeli puhul ja tänab toetuse eest:

Hermann Silm	80
Iira Vatalin	70
Õie Leis	70
Aime Laidna	70
Merle Kääri	60
Aavo Kannike	55
Indar Zeinet	50
Aare Selberg	50

Nuputa

Eelmise Tiirutaja nuputamispildil oli hakk (*Corvus monedula*). See liik on Eestis harilik pesitseja ja talilind. Erinevalt teistest meie vareslastest pesitsevad hakid puuõõnsustes ja ehitiste uures. Eriti silmatorkavad on nad sügisel ja talvel linnades, kus võivad moodustada mitme tuhande pealisi lärmakaid parvi. Õige vastuse eest saab raamatu „Linnu-elu aabits. Talvised aialinnud“ auhinaks Anni Miller. Siinsele pildiküsimusele ootame vastust 1. märtsiks aadressil riho.kinks@eoy.ee. Õigesti vastanute vahel loositakse välja raamat „Lindude rände atlas“.

Foto: SANDER REMME

Peep Veedla 50

Foto: Toomas Tuul

ta kirja juba kümneaastaselt. Neli aastat hiljem ujus ta Kodru rabas Vibujärve saarele kajakate manu, vaid rõngad ja näpitsad ühes. Piiblik kujunes talle Veromanni ja Rootsmäe raamat „Eesti laululinnud“. Tingimata tuleb märkida juba siis tärganud ja tänaseni kestvate huvi linnu- ja pesade vastu. Peebu pidevalt uuenev pesanäidiste kogu on ilmselt üks paremaid Eestis.

Väga tähtis on ka see, et Peep on väga paljudele lastele linde õpetanud: vedanud pikka aega Eesti Noorte Loodusmaja ornitoloogiaringi Tallinnas ja teinud pikki loodusmatku. Sellest on võrsunud hulk paljutöötavaid loodusteadlasi ja linnuvaatlejaid. Praegu õpetab ta linnulaulu Tallinna ja Harjumaa koolides, raadios, televisioonis, lasteajakirjades ja lasteraamatuis, seda isegi luulevormis. Peep on oma praegusegi elukutse kontserdikorraldajana ja Viru Folgi eestvedajana osanud siduda linnulaululise ja lindude õpetamisega. Peale kõige muu on Peep ka Tallinna Linnuklubi asutajaliige.

Palju õnne, Peep!

Palju väänkaelu kodumetsadesse!

Sinu õpilased

Raul Eenpuu 60

Raul on põline Järvamaa mees. Ta on olnud pikka aega Järva-Jaani vallavanem ja isegi Järva-Jaani Tuletõrje Seltsi asutajaliige. Huvi looduse vastu on tal aga juba lapsepõlvest. Tema lemmikuteks on putukad ja ilmselt võib teda pidada üheks Eesti paremaks jooksiklaste asjatundjaks. Kuid peaaegu nelikümne aastat on Raul kõige muu kõrval tegelnud ka lindudega. Sõrme andis ta 1974. a, kui toimus suur valge-toonekurgede loendus. Oma teadmisi on ta

Foto: ANDRUS EESMÄE

lahkelt ja rõõmuga jaganud eelkõige lastele. Raul on olnud Paide pioneeride maja loodusingide juhendaja ja loodusainete õpetaja koolis ning alates 1999. a praeguseni korraldanud laste linnu- ja looduslaagreid Järvamaal ja mujal. Ligi 20 aastat on Raul olnud seotud Eesti Ornitoloogiaühingu fenoloogiliste vaatluste projektiga ning koordineerinud rändlindude saabumise ja lahkumise jälgimist. Sõbrad nimetavad teda rõõmupalliks, ja just seda ta on: alati heatujuline ja optimistlik, valmis igas ettevõtmises kaasa lööma, eriti kui asi puudutab linde.

Osale

■ 25. detsember kuni 7. jaanuar on **talvise maismaalindude põhiloenduse** aeg. Osalemiseks tuleb endale leida kuni 10 km pikkune rada, see mainitud ajavahemikus läbi jalutada ja kõik kohatud linnud kirja panna. Vaata www.eoy.ee, „Osale“. Lisateave: 5153 641, Jaanus Elts.

■ 14.–15. jaanuar on **kesktalvise veelinuloenduse päevad**. Osalemiseks tuleb

enda valitud jäävabal rannikulõigul või jõel-järvel kokku lugeda kõik kohatud veelinnud. Vaata www.eoy.ee, „Osale“. Lisateave: 5079 713, Leho Luigujõe.

■ 28.–29. jaanuaril toimub kolmandat korda **suur talvine aialinnuvaatlus**. Osalemiseks tuleb kahe päeva jooksul leida täpselt üks tund oma koduaias või toidumaja juures lindude jälgimiseks. Iga liigi kohta tuleb kirja panna vaid suurim korraga nähtud isendite arv. Vaata www.eoy.ee/talv. Lisateave: 58 002 869, Aarne Tuule.

■ 24. märtsil toimub Tartus **EOÜ üldkoosolek**, millele eelneb kõigile avatud ettekannete osa. Liikmetele teadmiseks, et koosolekul toimub ka ühingu uue nõukogu valimine.

■ 25. märts on traditsiooniline **Linnade linnuvaatluspäev**. Osalemiseks tuleb leida vähemalt üks kaasvaatleja ning enda valitud linnast üles leida võimalikult palju linnuliike. Täpsem teave ilmub järgmises Tiirutajas ja EOÜ kodulehel. Lisateave: 53 932 684, Tarvo Valker.

Siidisaba FOTO: TARVO VALKER

Linnuhuvilised soovivad

Ilmatsalu linnuretk. Lauamäng. OÜ ÖÄ, 2011.

Lauamängu aluseks on Tartu lähedal Ilmatsalus asuv tuntud matkarada nimega Linnutee, mille loomisel osales ka Eesti Ornitoloogiaühing. Mängu eesmärk on lindudega tuttavaks saada ja nende maailma vastu huvi tekitada. Siin õpitakse linde tundma välimuse, hääle, rahvapäraste nimetuste jm järgi. Stardikomplektis on 30 kaarti, millel olevad fotod on teinud Remo Savisaar. Mäng on jõukohane alates 5. eluaastast, kuid seda on tulevikus kavas täiendada uute kaartidega, liikudes järjest raskemate tasemetega poole. Mängu saab osta nii tegijalt kui ka suurematest raamatupoodidest jm. Vaata lähemalt www.lauaretked.com.

Helipilte Eestimaalt. Fred Jüssi. 2011. 2 CD-d.

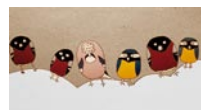
„Siin teile, aulikud kuulajad, valik aastail 1976-1988 Eesti Raadiole salvestatud helipilte. Need on meie looduse hääled ja helid, tänaseks suures osas muutunud, unustusse jäänud või sootuks väinud.“ Nii on plaadi kohta öelnud Fred Jüssi ise. Kogumikul on 35 helipilti, millest enamikus on pea- või kõrvalosas linnud. Tegemist on legendaarsete salvestistega, sest just nende helipiltidega toetatud kunagine Fred Jüssi loodussaadete sari Eesti Raadios innustas paljusid praegusi looduseuurijaid ja ornitolooge loodusega lähemat tutvust tegema. Plaati saab osta Eesti Ornitoloogiaühingust.

Talvised aialinnud ja nende toitmine. Eesti Ornitoloogiaühing, 2011. 16 lk.

Eesti Ornitoloogiaühingu uus trükis on mõeldud peamiselt neile, kes talvel linde toidavad ja neid oma kodu lähimbruses jälgivad. Siit saab teada, mida tähele panna toidumaja valimisel või ehitamisel, ülesseadmisel ja hooldamisel, millal ja kui kaua toita, juhi-seid toiduvalikuks jm. Lisaks leiab siit 25 tavalisema talvise aialinnu joonistused. Trükist saab EOÜ kontorist.

EOÜ joonisfilmid.

Eesti Ornitoloogiaühingu juubeli puhul valmis kümme lühikest lõbusat joonisfilmi, milles peategelasteks on linnud. Filmide autoriks on Eesti kunstnik Chintis Lundgren, muusika on kirjutanud Pastacas. Chintis on teinud pikemad joonisfilmid ka aasta lindudest hallõgijast ja suitsupääsukesest, mis on käinud juba filmifestiivalidel Jaapanis ja Kanadas ning internetis populaarseks saanud. Kõiki joonisfilme saab vaadata EOÜ kodulehelt.

Kroonika

■ 1.–2. oktoobril toimusid rahvusvahelised linnuvaatluspäevad Birdwatch 2011. Eestis võttis vaatlusest osa vähemalt 320 linnusõpra, kes lugesid neil päevil kokku üle 400 000 linnu 156 liigist. Kõige arvukamalt olid esindatud valgepõsk-lagle, metsvint, kaelustuvi, kuldnokk ja hõbekajakas. Huvitavamate liikidest vaadeldi nt punakael-laglet, suur-konnakotkast ja vööt-lehelindu. Kõige enam liike (103) vaadeldi Sõrve linnujaamas Saaremaal. Pikkuselt teise liiginimekirja (90) saatsid Tartumaal Mehikoormas rännet jälginud linnuvaatlejad. See oli ühtlasi ka sisemaa parim tulemus. Lähemalt loe EOÜ kodulehelt.

Kaelustuvi

FOTO: INDREK VENDELIN

■ 11. novembril leiti Virumaal Kiviõlis lumekakk (*Bubo scandiacus*), keda kimbutasid varesed. Tõenäoliselt oli lind kurnatud pikast rännust üle mere. Vigastusi tal ei paistnud, kuid Keskkonnaamet toimetas linnu uuringuteks ja kosumiseks Tartusse. Kuna sel aastal oli põhjas palju lemminguid ja seetõttu lumekakkudel hea elu, siis võib neid sel talvel rohkem ka Eestisse eksida.

Lumekakk Kiviõlis

FOTO: AVO MATSISELT

Eesti Ornitoloogiaühing

Veski 4, Tartu 51005

Telefon: 742 2195

E-post: eoy@eoy.ee

Tiirutaja toimetaja: Riho Kinks

Telefon: 508 6690

E-post: riho.kinks@eoy.ee

Tiirutaja ilmub neli korda aastas

Lehe väljaandmist on peale märgitud autorite toetanud Keskkonna-investeeringute Keskus

Küljendus: Eesti Loodusfoto

